

apropå! En nära anhörigs bortgång

Har vi förlorat respekten för den döda kroppen?

Min man dog efter ett skalltrauma. Han snubblade i badrummet, slog bakhuvudet i kakelväggen och ådrog sig ett subduralhematom. Han opererades men vaknade aldrig efter operationen utan dog ett dygn senare.

Han var präst – och var det av hela sitt hjärta – så jag såg det som naturligt att han skulle begravas i prästkläder. Jag bokade tid i bårhuset med begravningsentreprenören. Dagarna före den överenskomna tiden gick jag gång på gång igenom min mans kläder för att de skulle vara så välvärdade som min man brukade vilja ha dem för att visa respekt för de människor han mötte. Jag

köpte också 39 röda rosor att lägga i kistan, en ros för varje år vi hade levt tillsammans.

Jag hade aldrig besökt bårhuset tidigare så jag följde skyltarna på sjuk-

husområdet. Framme på parkeringsplatsen såg jag mig omkring för att hitta ingången. Den enda dörr jag såg stod öppen, så där gick jag in. Jag kom in i ett rum där döda människor låg på rad. Jag gick vidare förbi ännu fler döda. När jag gått igenom en stor del av huset nådde jag till slut receptionen där begravningsentreprenören stod på trappan och väntade. Det var en lättnad att möta honom.

Han frågade om jag visste att min man var obducerad. Det visste jag inte.

Vi började klä min man, men så snart vi rörde vid hans kropp började det rinna

en röd kladdig vätska. Den kom från ett långt snitt i huvudet som var helt öppet. Med frottéhanddukar försökte vi hålla för snittet, men det gick inte att förhindra att det rann. Vi genomförde ändå påklädningen, trots att vi, liksom min mans kläder, blev alltmer nerkladdade. När vi lyfte över min man till kistan blev också den vita klädseln i kistan rödfärgad och kladdig.

Begravningsentreprenören frågade personalen på bårhuset varför snittet inte var hopsytt efter obduktionen. De svarade att de inte hade rört huvudet. Kirurgen hade lämnat det öppet efter operationen. Obduktionsprotokollet visar att detta var ren lögn.

Den här stunden i bårhuset hade jag tänkt som mitt personliga farväl av min man. Men den kom att bli en mar-dröm, bokstavligt talat. Jag hade aldrig kunnat föreställa mig att en död människa behandlades så ovärdigt. Det har gått nästan två år, men jag lever fortfarande med upplevelsen i bårhuset och funderar på: Har vi helt förlorat respekten för den döda kroppen?

Om den döda kroppen inte längre är värd respekt tror jag att risken är stor att gränsen flyttas så att den döende kroppen också behandlas med mindre respekt. Den minskade respekten, tyckte jag mig se under min mans sista timmar i livet, och det skrämmer mig.

Kristina Brandänge
överläkare vid Ersta sjukhus,
psykiatriska kliniken;
präst och psykoanalytiker
kristina.brandange@
erstadiakoni.se

